

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 192 — GOD V.

ŠIBENIK, 16. SVIBNJA 1956.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

MORALNO-DRUŠTVENI ODGOJ U ŠKOLAMA NE ZADOVOLJAVA

U ovom napisu ne želim istaknuti rezultate i cifre dobivene na osnovu ankete, već o onom što je većina na kotaru zapazila a to je, da se kod velikog broja daka osjeća nedostatak moralno-društvenog odgoja, a k tome još njihov rad i život u školi prilično je udaljen od socijalističke stvarnosti.

Dosad smo imali prilike čuti na raznim skupovima o tome, kako nam škole ne vrše svoju odgovarajuću funkciju. S tim u vezi često iznosimo i kritiziramo posljedice koje se manifestiraju na različite načine, bez dovoljno analize i pronalaza uzroka. Istina je i u tome, da iz naših škola dobivamo omladinu koja je rođena u Revoluciji ili neposredno pred nju. Rezultat toga je da bi uz ostale društvene promjene i nagli razvitak kod nas, trebao biti i svestraniji odgoj usmjeren socijalističkoj stvarnosti za koju se priprema sadašnja generacija. Međutim, ako isključimo društveno upravljanje i ostale subjektivne snage u školama, stanje je u našim školama ostalo uglavnom nepromijenjeno.

Često se putu u razgovoru sa đacima i nastavnicima ističe broj predmeta i preopširnost nastavnih gradiva, što će bez sumnje reformama obaveznih i srednjih škola učiniti mnogo. Ali činjenica je da se u školama dosta dobro nauči matematičkim, fizičkim, kemijom, povijestima i dr. međutim po završenom školovanju često puta nije shvaćeno ni ono osnovno iz naše stvarnosti. Za moralno-društveni odgoj postoje posebni satovi ili pak satovi razrednika, kako ih još nazivaju u nekim školama. To nije jedini put za svestrani odgoj u duhu naše stvarnosti, jer pored toga postoji organizacija Narodne omladine, porodica i druge organizacije koje u odgoju mladog čovjeka igraju itekako presudnu ulogu. Zašto je možda korisno da se zamislimo nad moralno-društvenim odgojem u našim školama. Ne bi bilo na odmet da neki od nastavnika iz zbornica, školskih odbora, upravitelja škole, razrednika, razrednih ili školskih zajednica, savjet za školstvo ili pak onaj za prosvjetu i kulturu, a mogu i naši inspektori i organizacija Narodne omladine, iznesu svoja pozitivna iskustva, odnosno nastojanja, eventualno koliko su puta raspravljali o moralno-društvenom odgoju u svojim školama, a posebno da u presjeku iznesu što se obradivalo na tim satovima tokom ove školske godine. Dobiva se, naime, utisak, da neki bježe od tih satova ili eventualno na tom satu čitaju ocjene, zapisuju izostanke ili se priča o lijepom i kulturnom ponašanju. Da li je u tome iscrpljen sat moralno-društvenog odgoja, a posebno je pitanje kako se to shvaća i na to gleda od strane onih koji te satove trebaju držati?

Pojave koje se očituju u shvaćanju posljedica su dosadašnjeg rada i brige, pa bi već prije završetka ove školske godine trebalo temeljitije analizirati i iz tog izvuci odgovarajuće zaključke za daljnji rad mjerodavnih faktora i njihovom brigu oko moralno-društvenog odgoja. Usput, predlažem da satovima moralno-društvenog odgoja, pored nastavnika, prisustvuju javni, politički, privredni i drugi rukovodioci i radnici, i da o tome prodiskutiraju savjeti za školstvo, školski odbori i nastavnički zborovi kako bi to postalo pravilo i obaveza tokom čitave školske godine.

Ne želim ovaj put iznositi konkretne primjere iz naših škola, u koje posjedujem u svojim zabilježkama, jer smatram da o ovoj temi postoji mnogo primjera zabilježenih kod prosvjetnih radnika i onih čiji je rad usko vezan za školstvo, pa je očekivalo da će mjerodavni drugovi to iznijeti na tpućama ovog lista.

Na kraju želim predložiti da se ovom pitanju sazove jedno ili nekoliko savjetovanja

Osnovne karakteristike društvenog plana kotara Šibenik za 1956. godinu

Visina bruto produkta iznosi 19,5 milijardi, a nacionalnog dohotka oko 10 milijardi dinara

Osnovne postavke ovogodišnjeg Saveznog društvenog plana rezultat su jedne zamašne analize dosadašnjeg našeg privrednog razvika, a upravo na bazi takove analize održano je i poznato savjetovanje o privrednim problemima kod druga Tita, gdje su doneseni zaključci o potrebi preorijentacije naše privredne politike.

Ono što je osnovno u prošlim periodima je to, da je kroz tu politiku izražena težnja brzog razvika proizvodnih snaga i da je poanta dana izgradnji bazične industrije. Iako je to bio jedini pravilan put izgradnje socijalističkih društvenih odnosa, moralo

je jasno da je takav razvoj morao promijeniti kako strukturu privrede tako i strukturu stanovništva. Ako je u Jugoslaviji prije rata nacionalni dohodak industrije i rudarstva u ukupnom nacionalnom dohotku učestvovao sa 18% i to uzmano kao prosjek za naš kotar, onda sada imamo takovu sliku, da nacionalni dohodak industrije i rudarstva u ukupnom nacionalnom dohotku na području našeg kotara iznosi 40%, dakle 22% povećanja u korist industrije.

Imajući u vidu takav privredni razvoj kao i smjernice našeg daljnjeg privrednog razvika, Savezni društveni plan odredio je osnovne proporcije u okviru kojih treba da kreće privredni razvitak pojedinih kotara.

Analizirajući izvršenje plana za 1955. g. vidi se znatan porast ukupnog društvenog proizvoda u odnosu na 1954. g. Taj porast iznosi 32% a odnosi se uglavnom na industriju i saobraćaj.

Naturalni obim industrijske proizvodnje porastao je za 19% a u nekim granama industrije kreće se: proizvodnja i prerada uglja 17%, obojena metalurgija 35%, proizvodnja nemetala 25% tekstilna industrija 18%.

Znatan porast kod obojena metalurgije rezultira iz toga što je u 1955. g. bila redovito opskrbljena električnom energijom.

U 1955. g. industrija na području kotara Šibenik zabilježila je tri velika uspjeha i to: puštena su u probni pogon TLM »Boris Kidrič« i Tvornica vijaka, a ponovo je otvoren ugljenokop Durbavice.

U poljoprivrednoj proizvodnji prikazan je porast bruto produkta za 22% u odnosu na 1954. g. Međutim ovaj porast se manje odnosi na stvarno povećanje poljoprivredne proizvodnje, a više na različite metodološke razrade plana po bivšim kotarevima i donekle povećanje cijena poljoprivrednih proizvoda u 1955. g. Veći prinosi po pojedinim granama rezultat su temeljitije primjene agrotehničkih mjera, a u prvom redu većeg korištenja umjetnih gnojiva, tako da je u 1955. g. utrošeno 70 vagona umjetnog gnojiva više nego u 1954. godini.

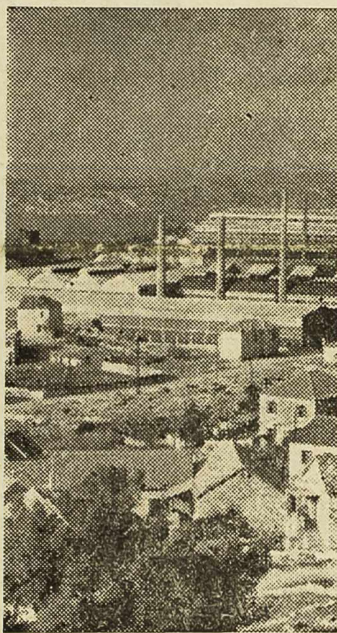
Očito je opadanje građevinskih radova u 1955. g. To rezultira iz činjenice da su kod većih ključnih objekata (TLM »B. Kidrič«, Ferolegure i Tvornica vijaka) uglavnom završeni građevinski radovi.

Ostale privredne oblasti također pokazuju povećanje u odnosu na 1954. god. Tako u trgovini povećanje prometa iznosi 18%, u ugostiteljstvu 35%, dok je društveni proizvod u zanatstvu porastao za 48%.

Opće smjernice plana za 1956. g. mogu se svesti na slijedeće: 1. povećanje produktivnosti rada u svim privrednim oblastima, 2. potpunije korištenje kapaciteta, ušteda sirovina i ostalih materijala, te podizanje kvaliteta proizvoda, 3. smanjenje ukupnih investicija uz povećanje ulaganja u poljoprivredu i 4. pravilno vođenje kadrovske politike.

Predviđa se da će naturalni obim industrijske proizvodnje porasti za 13% u odnosu na 1955. g. Znatno povećanje predviđa se u grani 111 (proizvodnja električne energije) sa 197%, grani 115 (obojena metalurgija) za 13%, grani 127 (prehrambena industrija) za 138%. Povećanje u grani 111 odnosi se na HE »Miljacka« u kojoj je u 1955. izvršen generalni remont i instalirani tri nova generatora. Kod 115 grane povećava se proizvodnja valjanjih proizvoda u TLM »B. Kidrič« na 4.500 tona, dok je u prehrambenoj industriji tako visok indeks rezultat vrlo lošeg ulova ribe u 1955. g. pa Tvornica sardina u Rogoznici nije radila punim kapacitetom.

(Nastavak na 2. strani)



Tvornica elektrona i ferolegura

je doći do izvjesnih disproporcija u privredi. Morala je u odnosu na tu industriju zaostati industrija potrošnih dobara, poljoprivreda, a i životni standard nije mogao rasti onim tempom kojim su rasle proizvodne snage našeg društva. Raspodjela nacionalnog dohotka uvjetovana velikim izdvajanjem za bazičnu investicionu izgradnju nije dozvoljavala izdavanje sredstava na ličnu potrošnju.

Prprieme za proslavu „Dana borca“

Općenarodna manifestacija

Razgovor s predsjednikom Kotarskog odbora Saveza boraca

Ovogodišnja proslava »Dana borca« u našem kotaru pretvorit će se u snažnu i masovnu manifestaciju prve proslave ovog općenarodnog praznika vezanog uz historijski dan, kada je CK KPJ odlučio da pozove narod na ustanak u borbu protiv okupatora — rekao je drug Ante Tomičić, predsjednik Kotarskog odbora Saveza boraca. Iznoseći sve što je dosad učinjeno na pripremama za proslavu drug Tomičić je rekao da se sa pripremama već odmaklo, ali da još treba dosta da se uradi, kako bi se proslava »Dana borca« u potpunosti pretvorila u masovnu svečanost, kako u gradu tako u selima. Već je održano nekoliko sastanaka na kojima je kotarsko rukovodstvo Saveza boraca raspravljalo o načinu i formi, koje će se primijeniti u život u svakom pojedinom općinskom centru. Tako je

održan i sastanak s općinskim rukovodiocima sa kojima je pretresano sve što treba da se uradi na tome, da proslava postane interes za sve, obzirom na njen značaj. Drug Tomičić upoznao nas je da je težište organizacije i priprema postavljeno pred sva općinska centra. Tako će se u općinama organizirati i vježbe, koje će imati posebno svrhu, da se na mjestima vezanim uz najvažniji događaj iz NOR-a evocira uspomena na slavne dane, kada je partizanska puška bila siguran osvetnik svim onim strahotama, koje je okupator počinio u našim krajevima. Tako će općinsko rukovodstvo SB-e u Vodicama uprikladiti i vježbu i samu proslavu na mjestu »Kozara«, gdje je i pukla prva puška protiv okupatora. Isto tako će uraditi i ostali općinski odbori. Tako će općine Driš i Oklaj organizirati

(Nastavak na 2. strani)

Predsjednik Tito stigao u Beograd

Masa građana oduševljeno pozdravila predsjednika Republike

Predsjednik Republike drug Tito na povratku sa službenog posjeta prijateljskoj Francuskoj, stigao je u nedjelju u 18.45 sati u Beograd. Na peronu željezničke stanice predsjednika Republike dočekali su predsjednik Saveza narodne skupštine Moša Pijade, potpredsjednici Saveznog izvršnog vijeća Edvard Kardelj i Rodoljub Čolaković sa članovima vijeća, predsjednik Narodne skupštine Srbije Petar Stambolić, državni sekretar za poslove Narodne obrane general armije Ivan Gošnjak, predsjednik Narodnog odbora Beograda Miloš Minić i mnogi drugi visoki državni rukovodioci i predstavnici političkih organizacija. Dočeku je prisustvovao i čitav diplomatski kor.

Pošto su predsjedniku Republike odane vojničke počasti, drug Tito se uputio na Trg bratstva i jedinstva gdje ga je oduševljenim klicanjem pozdravila masa građana. S tribine na Trgu bratstva i jedinstva maršal Tito je održao govor.

TITOVA ŠTAFETA

Narod pozdravlja i čestita

Na šibenskom kotaru preko 12.000 trkača

U ponedjeljak je kroz naš kotar prošla glavna štafeta NR Hrvatske. Narod je toplo pozdravio nosioce štafetne palice i njihove pratilce i ujedno upućivao najbolje želje voljenom Titu prigodom njegovog 64. rođendana.

Na granici između Šibenskog i Splitskog kotara štafetnu palicu je primio drug Krste Lambaša, predsjednik Kotarskog saveza DTO »Partizan«. Klicanjem oduševljenih građana, zvukovi sirena naših tvornica, brodova i lokomotiva, marševi koje su intonirale vojna i gradska muzika, bio je znak da se štafeta približava Poljani maršala Tita, gdje su je, pored mnoštva građana i pionira, očekivali predstavnici vlasti, JNA, političkih, društvenih i sportskih organizacija, koji su se nalazili na svečano ukrašenju tribini.

Točno u 12.45 sati glavna štafeta je stigla na Poljanu, a u isto vrijeme pridružilo joj se 36 lokalnih štafeta iz grada preko kojih su radni kolektivi, društvene i sportske organizacije uputili tople pozdrave i čestitke voljenom Maršalu. Štafetnu palicu donio je do improvizirane tribine drug Srećko Bašić, predsjednik Općinskog komiteta NOH-e Šibenik. On je palicu predao drugu Nikoju Bujasu, sekretaru Općinskog komiteta SK, koji je pozdravio učesnike štafete, a potom je govorio o životu i djelu druga Tita. Drug Božo Stošić, predsjednik Općinskog odbora Socijalističkog saveza je zatim pročitao pozdravno pismo naroda Hrvatske, a drug Srećko Bijelić, organizacioni sekretar Kotarskog komiteta SK pročitao je pismo u kojem narod Šibenskog kotara pozdravlja druga Tita i čestita mu 64. rođendan. Narod je spon-

tano i oduševljeno pozdravio čitanje pisma.

Nakon svečanog mitinga drug Čedo Poljak, član Kotarskog komiteta NOH-e u pratnji dvije omladinke i uz srdačne pozdrave i najbolje želje drugu Titu, ponio je štafetnu palicu prema molu »Krika«. Dvojac bez kormilara VK »Krike« u pratnji ostalih veslačkih čamaca, prenio je palicu do Martinske, odakle je štafeta krenula preko Vodica u pravcu Zadra. Na granici Šibenskog i Zadarskog kotara, na svečan način je obavljena predaja štafetne palice Zadranima. Predaju palice izvršio je drug Stevo Vučkadin, sekretar Kotarskog komiteta SK.

Pored 36 štafeta u gradu Šibeniku, na području kotara bilo je organizirano oko 140 lokalnih štafeta u kojima je sudjelovalo preko 12.000 trkača.

Pioniri pozdravljaju voljenog Tita

U subotu oko 9.30 sati stigla je u naš grad štafeta pionira NR Hrvatske, koja je istog jutra posebnim automobilom krenula iz Splitske, Štafetnu palicu prenijeli su sa periferije grada do Poljane maršala Tita pioniri Šibenskog kotara. Istovremeno stiglo je i niz lokalnih pionirskih štafeta. Tako su zapaženi predstavnici pionira Driša, Knina, Oklaja, Tlješnjeg, Skradina, Primorešna, Vodica, Stankovaca i Kistanja. Glavnoj štafeti pridružile su se i pionirske štafete koje su pošle iz osmogodišnjih i osnovnih škola s područja grada. Dočeku štafete prisustvovali su brojni građani, a svečanost je uzveličala glazba JRM.

Na svečano ukrašenju tribini štafetu su pozdravili predstavnici Saveza pionira općine i kotara Šibenik, te predstavnik JNA. Tom prilikom pioniri Šibenskog kotara uputili su tople pozdrave svom vodi i učitelju drugu Titu prigodom njegovog 64. rođendana. Nakon završenog mitinga glavna štafetna palica i više lokalnih izložena je u jednom od izloga knjižare »Gradiški magazin«. U ponedjeljak štafeta pionira krenula je iz Šibenika preko Martinske u pravcu Zadra, pozdravljena od velikog mnoštva pionira i pionirki, te građana Šibenika.

Kninjani svečano ispratili štafetu

U ponedjeljak ujutro u prisustvu velikog broja građana, predstavnika narodne vlasti, društvenih organizacija i vojne muzike, izvršen je svečani ispraćaj štafete koju narod Knjinske općine uz pozdrave i srdačne čestitke upućuje maršalu Titu povodom njegovog 64. rođendana.

Točno u 7.30 sati Mile Pokrovac, predsjednik općinskog odbora za Titovu štafetu pročitao je pozdravno pismo u kome je istaknuto, da narod Knjinske općine cijeni napore koje drug Tito čini u velikoj misiji očuvanja mira u svijetu i odobrava politiku naše zemlje koja pod njegovim rukovodstvom postiže sve veće i značajnije uspjehe, sa željom, da i dalje vodi naše narode novim pobjedama i napretku.

Čitanje pisma bilo je prekidano poklicima drugu Titu i na kraju popraćeno dugotrajnim pljeskom. Nakon toga nosioci štafete preuzeli su štafetnu palicu i u skladnom trku krenuli Ulicom maršala Tita.

Uz zvukove muzike građanstvo je srdačno ispratilo štafetu, koja je krenula prema Šibeniku, noseći drugu Titu plamene pozdrave naroda ovog kraja.

Narod kotara Titu

Čestitajući Ti šezdesetčetvrti rođendan uz najbolje želje, mi opet ističemo onu našu i Tvoju, nama i Tebi jednako dragu riječ, da smo mi Tvoji i da si Ti naš. I za nas i za Tebe ta riječ ima najdublji sadržajni smisao. Ona izražava veličanstvenost djela, koje pod Tvojim vodstvom zajedno vršimo, jučer, danas i sutra: socijalizam i mir.

Narod kotara Šibenik ponosan je što je, kao dio naše bratske socijalističke zajednice, od 1941. godine do danas bio neumorni sudionik u izvršavanju toga djela.

Sjećamo se teškoća, koje su nas pratile na našem zajedničkom putu. Svijesni smo da će ih još biti. Ali mi smo kao vjersni graditelji novoga života u našoj zemlji i kao pobornici novoga života za radne ljude čitavoga svijeta, koji se tako snažno probija na svim kontinentima, osjetili neopisivu moć i ljepotu stvaralaštva, ljepotu pobjede, koja danomice otvara nove svijetle puteve napretku naše zemlje i svega čovječanstva. Zato za nas, za Tebe, za našu socijalističku domovinu Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju, nema teškoća, koje ne bismo savladali. U nedavnoj prošlosti bilo ih je mnogo, sada ih je manje i manje prema onima jučešnjima.

Držeći uvijek otvoreno pred čitavim svijetom svoje srce — srce jedne socijalističke zemlje bratskih naroda, srce jedne partije i jednog vođe radnoga naroda — nesalomljivo u odlučnosti da brani svoju slobodu i nezavisnost i da se na djelu

zalaže za ravnopravnu mirosljubivu suradnju među narodima i državama velikim i malim, našim narodim, naš Savez komunisti i Ti, druze Tito, pridonijeli su mnogo ohrabivanju naprednih snaga čovječanstva u borbi za mir, socijalizam i progres, i za provođenje u život načela iz Povelje Ujedinjenih naroda.

U našoj borbi za unutrašnji socijalistički preobražaj, za očuvanje slobode i nezavisnosti, za mir i socijalizam, Ti si odredio najljepši i najdjelotvorniji pravac: Hrabrost, Izdržljivost, Otvorenost, Istinu i Djelovanje.

Taj pravac, ta politika otvorena i jednostavna, dali su velike plodove, ne samo nama nego i čitavom čovječanstvu. Sve što u svijetu pošteno misli i osjeća za svoj narod, za mir, socijalizam i progres, prihvaća taj put u međunarodnim odnosima, put socijalističke Jugoslavije, put Tittov. Kad to kažemo mi se prazno ne hvalimo, već samo utvrdjemo jednu činjenicu, ponosimo se što se naš put podudara s putem suverennoga svijeta i ostajemo skromni i odlučni da djelom nastavimo tim putem.

Ponosimo se što se danas Tvoje ime i ime naše zemlje izgovara s poštovanjem, s vjernošću u mir i socijalizam i demokratske odnose među narodima i državama.

Nastavit ćemo nepokolebljivo putem, kojim nas vodiš i izvršavat ćemo i dalje sve što iziskuje veličanstvena borba za mir i socijalizam.

Još jednom iz sveg srca želimo Ti da nam dugi poživis na sreću naših naroda i čovječanstva.

Osnovne karakteristike društvenog plana kotara Šibenik za 1956. godinu

(Nastavak sa 1. strane)

pacitetom. Planirana proizvodnja u Tvornici vijaka u Kninu iznosi preko 2000 tona vijčane robe. Uz već navedene opće smjernice plana za 1956. g. industrijska proizvodnja treba da se rukovodi načelima: 1. da svoja slobodna investicijska sredstva ulaže u modernizaciju i racionalizaciju proizvodnje, 2. da obavezno od dijela dobili koji pripada za plaće izdvajaju iznosa za premiranje i 3. da u što je moguće većem opsegu koriste domaće sirovine i otpremu radi uštede deviza.

Poljoprivreda u 1956. g. poklanja se posebna pažnja. Plan se zasniva na povećanju i razvoju vinogradarske, voćarske i stočarske proizvodnje, a ujedno na smanjenju površina pod žitnicama za oko 700 ha na kojima bi došli novi vinogradarski nasadi, krmao bilje, povrtno bilje i voće.

Težilo se što većoj koncentraciji sredstava predviđenih za unapređenje poljoprivrede, jer se sa većim sredstvima uspješnije djeluje u ovoj privrednoj oblasti. Kotarski fond za unapređenje poljoprivrede bi prema planu trebao iznositi oko 20 milijuna dinara, ali osim ovih sredstava u kotarskom investicionom fondu nalazi se daljnjih 20 milijuna dinara od dijela poreza na dohodak namijenjenih unapređenju poljoprivrede, te dio općinskog priručja i taksa na imovinu u iznosu od oko 26 milijuna za unapređenje privrede sela, a koja sredstva su koncentrirana u pojedinih investicionim fondovima općina. Posebno je naznačeno da 50% dobiti OPZ-a, koju zadržuje izdvajaju za svoj investicioni fond, one upotrebe za unapređenje poljoprivrede. Ovo iznosi oko 36 milijuna dinara.

U šumarstvu će se veća pažnja posvećivati melioracijama degradiranih šuma radi toga što se smatra da je važnije povećati produktivnost postojećeg šumskog fonda nego ići na nove investicijska ulaganja i osnivanje novih kapaciteta.

Radi izmjene strukture bruto produkta u građevinarstvu (koji je u padu prema 1955. g. za 10%) potrebno je prema nacrtu društvenog plana sprovesti takovu organizaciju rada koja će omogućiti zastoje ili promjene na već započetim objektima. Potrebno je radi toga prije početka radova posjedovati svu tehničku i ekonomsku dokumentaciju, te maksimalno koristiti postojeću mehanizaciju, kako bi se i uz smanjenu radnu snagu postigao isti efekat. Na taj način bi se učešće dobiti u bruto produktu približilo prosjeku u NRH, a koje iznosi 12,8%.

Saobraćaj je u 1955. g. postigao izvanredno dobre rezultate, pa se u 1956. g. predviđa izvjestan pad prometa. Ovdje se, međutim, postavljaju ozbiljni problemi, a to je mehanizacija luke i povećanje skladišnog prostora. Također i u cestovnom saobraćaju imamo problema, a kao najoštriji postavlja se povećanje vozne parka naročito autobusa kako bi se izbjeglo ukidanje nekih putničkih linija.

Promet trgovine i ugostiteljstva održat će se na prošlogodišnjem nivou (uz malo povećanje prometa trgovine), dok se u turističkom prometu očekuje izvjestan pad.

I u zanatstvu se predviđa prošlogodišnje ostvarenje, osim kod poduzeća »Spuzvar« koje će u 1956. g. vršiti eksploataciju spužava u stranim vodama. Naort prijedloga plana predviđa proširenje sistema paušalnog oporezivanja i na taj način stimulirati povećanje proizvodnje.

Za razliku od dosadašnjeg načina određivanja plaća iz dobiti privrednih organizacija, ovogodišnji planovi kotara to ne određuju, već se iznosi za plaće iz dobiti izračunavaju prema propisima Saveznog društvenog plana. Ovim propisima želi se postići to da se svim poduzećima koja su u plaćama iz dobiti učestvovala ispod 8% od platnog fonda iz prošle godine, to učešće poveća

njuje na II. ostatak dobiti. Poduzeća su, dakle, i dalje stimulirana za uspješnije poslovanje.

Iz opće postavke da se smanji prihodi budžeta narodnih odbora iz privrede uvodi se, osim proporcionalnog oporezivanja dobiti, sistem progresije. To znači da je dobit dva puta oporezovana od strane federacije, a dio dobiti za lokalne organe i uz povoljnije financijske rezultate privrednih organizacija relativno bi se smanjivala. Ovo bi trebalo da odgovara prošlogodišnjem porezu na vanrednu dobit, a cilj je svakako reguliranje tržišta.

Ovo se jasno ogledava kod analize budžetskih sredstava za ovu i prošlu godinu. Dok su u 1955. ukupna budžetska sredstva NOK-a i svih općina bila nešto niža nego što se predviđa za 1956., dotle je učešće dobiti u ukupnim budžetskim sredstvima iznosilo 60%, a u 1956. kod izvjesnog povećanja budžeta, učešće dobiti iznosi svega 36% — dakle apsolutno i relativno smanjenje.

Instrumenti ovogodišnjeg plana kotara reguliraju neka pitanja kod obračunavanja amortizacije, zemljarine, sredstava za samostalno raspolaganje privrednih organizacija i t. d.

Sredstva koja se formiraju na području kotara kao budžetska sredstva i sredstva za pojedine fondove (uključujući i republička učešća iznose 1448 milijuna dinara. Čista budžetska sredstva iznose 797 milijuna, razni fondovi 560 milijuna, dok NR učestvuju sa oko 91 milijun dinara.

Rashodi budžeta kotara i općine iznose 900 milijuna dinara, što znači da uz 797 milijuna budžetskih sredstava koje se formiraju na samom području kotara, republička dotacija iznosi 103 milijuna.

Od deset općina, koliko ih ima na području kotara, predviđa se da su prihodi u šest općina iznad prihoda potrebnih za pokrivanje predviđenih budžeta tih općina, dok četiri općine za pokrivanje svojih budžeta trebaju dotaciju NOK-a. Dotacija je potrebna općinama Klisnje, Primošten, Stankovci i Tijesno, dok su ostalim općinama predviđena učešća, i to: Dmiš 84%, Knin 94%, Oklaj 43%, Skradin 79%, Šibenik 74% i Vodice 61% u svim prihodima budžeta općine, a u kojima učestvuju sa 100%.

U nacrtu prijedloga plana predviđa se da će visina kotarskog investicionog fonda iznositi oko 180 milijuna dinara. Međutim, osim toga što je u tom iznosu sadržano 20 milijuna dinara sa namjenom unapređenja poljoprivrede, ni ostali dio ne će biti upotrebljen za investiciono izgradnja. Većinom će se iz tog fonda vršiti pokrivanje garantnih pologa, za prekoračenje investicionih kredita, za pokrivanje ranijih obaveza, a tek onda za daljnju privrednu izgradnju.

Posebno značenje u ovogodišnjim planovima ima i općinski fondovi za stambenu izgradnju. Predviđa se da će ukupna sredstva tih fondova iznositi preko 300 milijuna dinara.

O nacrtu društvenog plana kotara za 1956. godinu, raspravljat će se na sastanku savjeta za privredu u toku ovog tjedna, dok će se sjednica NO kotara održati dana 22. o. m. j., gdje će biti donijet plan za 1956. godinu.

S. Š.

U Oklaju proslavljen „Dan vatrogastva“

U okviru proslave Dana vatrogastva 2. o. m. j. obilježavaju se svečana proslava u Oklaju u sklopu proslave Općinskog narodnog odbora. Toga dana sastale su se vatrogasne jedinice iz Knina, Dmiša, Stirmice, Klisnje, Sivretice, Lozovca, Oklaja i Skradina.

Proslava je otvorena govorom tajnika Podsaveza kotara Šibenik o značaju 1. maja i Dana vatrogastva. Potom je obavljena zajednička vježba svih članova koji nisu položili vatrogasnu zakletvu. Po obavljenoj zakletvi izdana su odlikovanjima i spomenice najzaslužnijim članovima, koji su se istakli u izvršavanju vatrogasnih zadatka u protekloj godini. Dodijeljene su tri diplome sa pravom nošenja srebrne medalje za požrtvornost i jedna vatrogasna spomenica u znak priznanja za uspješno izvršena zadatke u proteklih 10 godina.

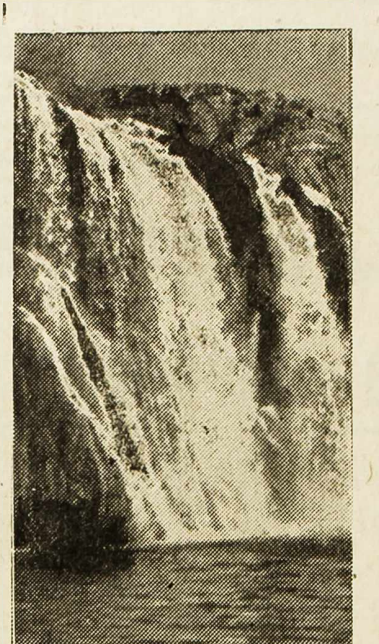
Izaslanik Vatrogasnog saveza NRH drug Josip Zaja čestitao je članstvu na položenoj zakletvi, primljenim odlikovanjima i spomenici, te iznio također značaj 1. maja i Dana vatrogastva, pozivajući sve članove na izvršavanje ovogodišnjih zadatka, koji su obimni, kako po liniji stručnog uzdizanja a tako i o izvršavanju operativnih zadatka. Poslije ove svečanosti, narodni poslanik općine Knin drug Tode Čuruvija održao je politički govor, kojim je obuhvatio značaj 1. maja, najnovije ekonomske mjere, situaciju kod nas i u svijetu.

U okviru navedene proslave nastavnički zbor osmogodišnje škole organizirao je priredbu na kojoj je nastupio školski pionirski zbor.

Povodom „Tjedna turizma“

Osnovat će se nova društva na kotaru

Kada govorimo o turističkoj aktivnosti na našem području, tada ne možemo izbjeći konstataciju, da su u posljednjoj godini



dana, na tom polju rada, zabilježeni, iako skromni, ipak lijepi rezultati. Oni se odnose u prvom redu na organizaciono učvršćenje turističkih društava kao osnovnih organizacija na području Turističkog saveza kotara Šibenik, a isto tako i na rješavanju niza važnih zadataka, vezanih uz specifične uslove turističkog razvoja područja, na kojem djeluje danas 11 turističkih društava.

Daljnji korak u tim nastojanjima, nesumnjivo će predstavljati i predstojeća organizacija »Tjedna turizma«, koju je pokrenuo TS našega kotara, a u okviru priprema za ovogodišnju turističku sezonu. On će se održati na području ovog Saveza u vremenu od 27. V. do 4. VI. 1956. godine.

Dosadašnja praksa je pokazala, da je održavanje »Tjedna turizma« vrlo pogodna forma rada za popularizaciju turističke djelatnosti i za mobilizaciju šireg kruga građana u turističkim akcijama.

Poklanjajući potrebnu pažnju ovom zadatku, Turistički savez kotara Šibenik, domio je na svojoj posljednjoj sjednici, niz konkretnih zaključaka, kako bi »Tjedna turizma« na našem području, dao što bolje rezultate. Upravo iz tih zaključaka, jasno proizlaze mnoge obaveze TD na terenu, a istovremeno i svih ostalih lokalnih turističkih faktora, čije učešće u programu »Tjedna turizma« mora neminovno biti zaštićeno. Osim turističkih društava, prvenstveno treba, da sudjeluju u sprovođenju programa ugostiteljska poduzeća i ustanove, saobraćajna poduzeća, kulturno-prosvjetne organizacije i ustanove, organizacija Narodne omladine, sindikat i SSRN. Posva je razumljivo, da u toj korisnoj društvenoj aktivnosti ne bi smjela izostati ni potrebna pomoć narodnih općina.

S tim u vezi pri TS kotara Šibenik formiran je uži odbor, koji,

pored članova predsjedništva Saveza, sačinjavaju i predstavnici već istaknutih društvenih i političkih organizacija.

Sva turistička društva na terenu dobila su već upute za sastavljanje programa u kojem će, obzirom na različite uslove turističke razvijenosti svakog mjesta, biti obuhvaćene sve akcije, kao na primjer: kulturne i sportske priredbe, međusobni izleti članova jednog turističkog društva drugom, čišćenje i uljepšavanje mjesta, popravak puteva, razne zabave, rad na uklanjanju novih članova u turistička društva, masovni izleti građana uz minimalna sredstva radi upoznavanja istih sa najatraktivnijim punktovima našeg turističkog bazena (»Komati«, Viscovac, Murter — Slanica, Roški Slap, Šibenik) kulturno-historijski spomenici, mauzolej Meštrovića u Otavicama kod Dmiša, Stirmice, slapovi Krčića, Rogoznica i u ostala mjesta i razni drugi zadaci predviđeni u programu.

Radi toga je potrebno, da sva TD na području našeg Saveza od-

mah započnu sa pripremama, Najpreći zadatka je saziv sjednice upravnih odbora TD, na kojima je potrebno također formirati uži odbor i staviti mu u zadatak, da u određenom roku, a najkasnije do 20. o. m. j., sačini »Program akcija i zadataka«, koje će se obaviti unutar »Tjedna turizma« razrađen po danima u periodu od 27. V. do 4. VI. 1956. godine.

Jedan od najvažnijih zadataka u programu »Tjedna turizma« u Šibeniku, bit će izvršenje pripremnih radova i svih ostalih poslova u vezi s osnivanjem daljnjih sedam turističkih društava na našem području u mjestima, koja posjeduju potrebne uslove za daljnji razvoj turizma kao: Skradin, Pirovac, Oklaj, Zabljače, Kaprije, Tribunaj i Prvič Lukla.

Na tom poslu drugovi iz tih mjesta, koji su već poduzeli neke radove, trebaju pružiti svestranu pomoć članovima Saveza.

Nema sumnje, da će uspjeh u organizaciji »Tjedna turizma« zavisići ne samo o aktivnosti TD i njegovih članova i istaknutih organizacija, već prvenstveno od učešća i aktivne pomoći svih građana na sprovođenju plana akcija i zadataka u određenom programu za svako mjesto.

Konačno, kroz organizaciju zajedničkih izleta članova TD i ostalih građana, pružit će se ugodna prilika, da se ovi međusobno upoznaju i uspostave još tješnje odnose iz kojih će se nesumnjivo razviti i učvrstiti saznanje za rad na prosperitetu svojih društava i mjesta.

A. N.

Društveni plan i budžet na sjednici NO kotara

Na sjednici Kotarskog vijeća Vijeća proizvođača Narodnog odbora kotara Šibenik, raspravljat će se, između ostalog, o društvenom planu kotara i budžetu Narodnog odbora kotara za 1956. godinu.

Sjednica će se održati 22. o. m. j. u 9 sati u prostorijama Društva inženjera i tehničara (bivša Bovanova škola).

Turizam na otoku Murter Potrebna su sredstva

Na otoku Murter postoje veoma povoljni uvjeti za razvoj turizma, a osobito u Tijesnom, Murteru i Betlini. Uzduž samog otoka, i to počev od punte Rata pa prema sjeverozapadu, nalaze se brojne uvale i male prirodne plaže sa bogatom maslinovom i mješovitom borovom šumom, dok čitav niz otoka i otočića čini posebnu prirodnu ljepotu. Uvala Slanica sa svojom poznatom plažom izdvaja se po ljepoti od drugih plaža na otoku, pa i izvan njega. Komati sa svojih 375 otoka i otočića, pružaju turistima velike mogućnosti za sportski ribolov.

U prošlogodišnjoj turističkoj sezoni na ovom području boravilo je oko 1500 gostiju iz unutrašnjosti i nešto stranaca. Od toga je 1200 bilo smješteno u grupama u prostorijama osmogodišnjih škola u Murteru i Tijesnom. te camping šatorima, dok je oko 300 gostiju prošlo kroz hotel »Slanica« u Murteru i »Borovnik« u Tijesnom. Interes, dakle, postoji za ovo područje, no još se ne izdaleka nisu iskoristile sve mogućnosti za razvoj turizma na otoku Murter. Da bi se još bolje razvila turistička privreda na otoku, bilo bi potrebno da se u narednim godinama, između ostalog, osiguraju investicijska sredstva u visini od 5 milijuna dinara, koja bi se upotreblila za pripremanje restauracije na Slanici, za dovršenje hotela »Borovnik« u Tijesnom i adaptiranje jednog restorana u Betlini. Osim toga, trebalo bi poduzeti mjere, da se na Komatima adaptira nekoliko seoskih kućica, koje bi služile za prihvatilište onim gostima, koji se bave sportskim ribolovom. Također bi bilo korisno, da se organizira izvjestan broj privatnih mirara, koji bi svojim ribarskim brodovima bili na raspolaganje ugostiteljskom poduzeću u svrhu razvijanja sportskog ribarenja. Naime, gosti koji se nalaze na odmogu mogli bi najprijevoljivije te brodove s odgovarajućim ribarskim priborom. Sve te kao i ostale mjere su nužne i se već djelomično provode, ali bez određenih financijskih sredstava ne će biti moguće ostvariti sve ono što se zamisla, pa makar to bilo i u skromnim razmjerima. I upravo zbog toga se očekuje da za razvijanje turističke privrede na otoku Murter pruže pomoć ne samo narodni odbor općine i poljoprivredne za-

druge, već i Narodni odbor kotara i Turistički savez kotara.

U ovoj sezoni, a i u buduću morat će se posvetiti veća pažnja izletima, koji bi se imali organizirati u suradnji sa Turističkim društvom u Šibeniku, jer je to područje jedinstveno u turističkom smislu.

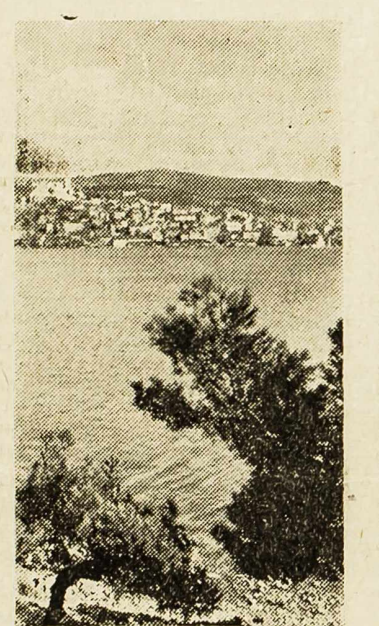
U protekloj godini bilo je mnogo teško oko saobraćaja, međutim u ovoj godini uspostavljene su redovite parobrodarske pruge Murter — Tijesno — Šibenik, te pruge Pirovac — Betlina — Tijesno — Šibenik. No i to pitanje nije u potpunosti riješeno, jer sa Pirovcem još nije uspostavljena redovna morskog veza, već samo 2-3 puta tjedno, a ponekad samo jedna, i to subotom. Do ljetne sezone, trebalo bi svakako riješiti i pitanje morskog saobraćaja. Pored toga, u ljetnoj sezoni nužno je uspostaviti redovnu autobusnu vezu Tijesno — Šibenik ili pak da se autobusna pruga Zadar — Šibenik i obratno skrene do Tijesnog. Isto tako je nedovoljna pomorska veza sa Zadrom, pa bi svakako bilo potrebno, da se pruga Zadar — Murter, bar u ljetnoj sezoni produži do Tijesnog. I brza pruga Rijekka — Dubrovnik mogla bi u ljetnoj sezoni da dotiče pristanište i to bar 2 puta tjedno.

Spomenutim mjerama taj kraj bi se doista brzo razvio u turističkom pogledu, što bi nesumnjivo pridonijelo i njegovom daljnjem prosperitetu.

U PRIMOŠTENU JE ODRŽANA GODIŠNJA SKUPŠTINA TURISTIČKOG DRUŠTVA

U medjelju je održana godišnja skupština turističkog društva »Raduča« u Primošenu, kojoj je prisustvovalo velik broj članova i delegat Kotarskog turističkog saveza Šibenika.

Skupština je bila živa. Uz ostalo, diskutiralo se je o pripremanju za turističku sezonu kao o nastavljanju elektrificiranja mjesta. Pripreme za ovogodišnju turističku sezonu su bolje nego prošlih godina. Otvara se nov restoran, koji će moći primiti na jednom preko 50 gostiju uz vrlo povoljne cijene. Kućna radinost raspolaže sa preko 200 kreveta sa cijenom od oko 150 Din p jednom krevetu. I pripreme nastavak elektrificiranja mjesta su u završnoj fazi. Ovih dana se nastaviti sa postavljanjem žice i stupova.



na 8%, a onima koji su učestvovali sa preko 16%, smanji na 16%. Kad se na taj način dobije iznos dobiti za plaće u 1955. g., upoređi se s ostatkom dobiti 1955. g., te tako dobijemo postotak za plaće iz dobiti u 1956. g. koji se primje-

Pripreme na kotaru za proslavu „Dana borca“

(Nastavak sa 1. strane)

vježbu na Promlini, općina Knin u podnožju Dinare, Klisnje, a u Zmištak ili Macurinih stanovi. Primošten u mjestu Široke i slično. Sve će biti ustrojeno baš na ona mjesta, koja po svojim događajima iz NOB imaju prvo mjesto u današnjim našim remišcencijama na slavne događaje u Oslobođilačkoj borbi i Narodnoj revoluciji.

Osim toga — nastavio je drug Tomićić — organizirat će se i vježba PAZ-a, prići će se održavanju predavanja po školama i domovima, kao i u omladinskim aktivnostima, kako bi se sa temama iz NOB-e na popularan i slikovit način upoznala naša najmlađa generacija, sa svim onim što ih danas može činiti ponosnim. Na djela njihovih roditelja, koje su oni dali u općenarodnoj borbi za oslobođenje zemlje, za njenu revolucionarnu promjenu.

A i naše sportske organizacije učestvovat će u proslavi. Tako se se u tu svrhu prirediti vježbe u raznim disciplinama, utakmicama i sl. Sportske manifestacije ujedno trebaju biti znak čvrstog i smjelog fizičkog odgoja naše omladine, u duhu kolektivnog rada i ljubavi za sve ono što je čini naprednom i društveno progresivnom. Tako će sportske organizacije pripomoći svojim nastupima, da se proslava odvija u znaku još aktivnijeg angažiranja omladine na fizičkom odgoju, jer je to ujedno i obaveza omladine, da stalno bude u patriotskom zanosu i fizički spremna, da se stavi na branik domovine.

Govoreći o proslavi »Dana borca« drug Tomićić je naglasio, da se u ovom periodu misli i na organiziranje prijenosa kostiju nekih palih drugova u NOB, za koje se naknadno saznalo gdje su zakopani, kao i da se pristupi

uređenju grobova i zajedničke grobnice.

Baš to — nastavio je predsjednik Kotarskog odbora SB — mora biti još više akcentirano, kako bi se time pokazala i sadašnja puna briga i pažnja organizacije SB na tom poslu, iako ima tu i tako i nekih pojava nemara, i pak u cijelosti organizacije su u pogledu održavanja grobova, označavanja važnijih mjesta iz NOB sa spomen pločama i sličnim učinile dosta. Ali, bitno je da to treba da postane sve više svakodnevna briga ove organizacije, koja nosi i danas svijetle tradicije vezane uz datume iz oslobođilačke borbe.

Nadalje, važno je i pitanje učešća naših drugova koji su proizveli sve te događaje, da pisanom ili usmenom riječju istaknu i dočuvaju pravu sliku tih događaja omladini i da na taj način pripreme za proslavu još više približe omladini, Ali, rekao je drug Tomićić — ovdje nekoliko stvar ne ide najbolje. Malo je onih koji se odazivaju da napišu svoje uspomene, doživljaje, svoja vlastita proživljavanja iz partijskih borbi ili ilegalnog rada. Zato se kao obaveza nameće pred te drugove, da u granicama svojih mogućnosti aktivnije pridu ovom poslu, te da ne izostanu s onim što mogu samo oni da daju.

Na završetku drug Tomićić je naglasio — da ovogodišnja proslava »Dana borca« mora biti ujedno i prvi početak jednog velikog oživljavanja historijskih događaja, koji su prelomni za sudbinu naših naroda, za sve što danas Jugoslavija, naša socijalistička domovina, predstavlja u svijetu i kod nas. Moramo stalno držati u rukama neugasivi plamen luča naše NOB-e.

Ante Deković

gradska kronika

Šibenik kroz tjedan

NARODNO KAZALIŠTE

Subota, 19. V. — GROFICA MARICA — cipereta od Kalmara (repriza).

Nedjelja, 20. V. — BALETNO VEĆE — u izvedbi baletnog ansambla (repriza). Početak predstava u 20 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera američkog filma u bojama — KARNEVAL U TEKSASU — Dodatak: Filmske novosti br. 18. (do 17. V.) Premijera domaćeg filma — HANKA — Dodatak: Filmske novosti br. 19. (18—22. V.) Premijera domaćeg filma — PUTNICI SA SPLENDIDA — Dodatak: Filmske novosti br. 19. (23—25. V.)

SLOBODA: premijera domaćeg filma — TRENUCI ODLUKE — (do 20. V.) Premijera američkog filma — LETEĆI ĐAVOLI — (21—25. V.)

PREDAVANJE

Četvrtak 17. V. — »Hidroelektrana Jaruga II« uz projekcije. — Predavač: Ing. Milan Mivoš, glavni projektant HE »Jaruga II«.

Dvorana: Društvo inženjera i tehničara (bivša Bovanova škola) — Početak u 19 sati. Pristup slobodan.

IZLOŽBE

»Deset godina građevinarstva Šibenika«.

Otvoreno: četvrtak, petak i subota od 18—20 sati i u nedjelju od 10—13 sati.

Prostorije: Društvo inženjera i tehničara (bivša Bovanova škola). Pristup slobodan.

DEŽURNE LJEKARNE

Do 19. V. — II. narodna ljekarna — Ulica bratstva i jedinstva. Od 19. do 23. V. — I. narodna ljekarna — Ulica Božidara Petranovića.

IZ MATIČNIH UREDA

Šibenik

ROĐENI

Stipe, sin Paška i Božene Zonja; Karmen, kći Lovre i Gracijele Sabić; Diana, kći Sime i Anke Lekoš; Zeljko, sin Mirka i Danke Bašić; Alida, kći Ivana i Anke Zarić; Ivica, sin Marika i Palme Marinov; Josu, sin Ljubomira i Ivke Zivković; Ante, sin Krste i Karnele Petrina; Zivana, kći Ante i Zorke Gojjanović i Marijan, sin Čirila i Stane Gović.

VJENČANI

Martinović Marko, službenik — Jakišić Marica, domaćica i Vričić Mirko, električar — Sarić Slavka, radnica.

UMRLI

Martinović Ivanica rod. Čoga, stara 51 god.; Friganović Ana rod. Panjkota, stara 77 god.; Vučić Andrijana pok. Bože, stara 58 god.; Bašić Marija rod. Vukman, stara 31 god.; Črnogača Spiro pok. Sime, star 74 god.; Vučević Nedjeljka pok. Ilije, stara 42 god.; Skočić Marija Glišina, stara 32 god. i Friganović Mijo pok. Nlike, star 73 god.

Knin

ROĐENI

Đure, sin Ilije i Mirijane Buiković; Anđa, kći Gojke i Zorke Radenović; Želimir, sin Jove i Jelice Črnogac; Jovan, sin Vuklašina i Marije Popadić; Mirko, sin Milana i Milice Plavšić; Borka, kći Krstana i Jelice Radulović; Andeljka, kći Nikole i Zorke Bašić; Đorđe, sin Đorđa i Anke Kalat i Jadranka, kći Spasimira i Joke Rašuo.

VJENČANI

Krivavica Ante, željezničar — Antić-Milić Neda, domaćica.

UMRLI

Jovančević Serdžo pok. Petra, star 48 godina i Bjedov Veseljka Vasilićeva, stara 8 mjeseci.

MALI OGLASNIK

PRODAJE SE ZGRADA NA OBALI u blizini buduće tržnice (Sarajevska ulica br. 7) s velikim magazinskim prostorijama, terasom i dva katta. U obzir dolazi i zamjena s odgovarajućom kućom u Zagrebu. Interesenti mogu dobiti podatke informacije u Ulici JNA br. 47 (kod gimnazije).

Prodaje se u Vaćanima (općina Skradin) jednokatna zgrada sa terasom i dvorištem, vrtovi, te ogradna u kojoj ima kamenih ploča. Zgrada je u blizini škole i autobusne stanice.

Također se prodaje livada, oranice, dva stara i jedan mladi vinograd s ukupno 6.500 čokota loze. Površina ostale zemlje iznosi 15.000 m². Veći dio ove zemlje nalazi se pored same zgrade. Za informacije obratiti se na adresu: Milan Gnjidić, Vaćani, općina Skradin.

SKUPŠTINA KUPALIŠNOG DRUŠTVA »JADRIJA«

Osjetan napredak

U prostorijama Općinskog sindikalnog vijeća održana je godišnja skupština kupališnog društva »Jadrija«. Izvještaj o radu u proteklom periodu podnio je tajnik društva Marko Mjubić. Nakon diskusije izvršeno je biranje novog upravnog odbora, koji gotovo ima svoj dosadašnji sastav.

U izvještaju je istaknuto, da je kupališno društvo »Jadrija« imalo niz uspjeha u rješavanju tekućih problema. Ono je u prvom redu riješilo jedan gorući problem, koji je zadržavao dosta brige za posljednjih nekoliko kupaca sezona: prijevoz do kupališta. S tim u vezi društvu je stavljen na raspolaganje udoban brod. U pogledu opskrbe kupališta pitkom vodom također se krenulo naprijed. U toku je gradnja jedne manje cisterne od 9 vagona. Međutim, postojanjem te cisterne ne će se u cijelosti riješiti taj problem, sve dotle ne bude izgrađena još jedna cisterna većeg kapaciteta. U tom pogledu bilo je niz prijedloga, koje je usljed objektivnih razloga trebalo napustiti. Pitanje dovoda struje na kupalište je problem koji se, barem zasad, ne će moći riješiti. U perspektivi je također i gradnja modernog restoranta, budući da dosadašnji objekt ne može u potpunosti zadovoljiti svojim potrebama. U izvještaju je također dotaknuto pitanje daljnje izgradnje veletend kućica za čije su podizanje potrebna značajna materijalna sredstva. Briga društva za poštumljavanje kupališta i dalje će se nastaviti, a isto tako daljnja pažnja društva bit će usredotočena na održavanju puteva, nasada, izgrad-

nji igrališta, proširenju kabina i tome slično.

U diskusiji su uočeni uspjesi, a posebno je skrenuta pažnja na oslikavanje nekkih manjih nedostataka. (J.)

Društvene organizacije dobile nove prostorije

U subotu je u prisustvu predstavnika vlasti, JNA, političkih i društvenih organizacija, te brojnih uzvanika izvršeno otvaranje doma, čiji će prostorije služiti za potrebe društvenog života inženjera i tehničara, prosvjetnih radnika, ekonomista, pravnika i liječnika.

Otvarajući dom, drug Bruno Ungarov je u ime spomenutih organizacija, odao priznanje Narodnom odboru općine Šibenik, čija je uglavnom zasluga da su se uspješno završili radovi na uređenju doma. On je također odao priznanje građevinskom poduzeću »Rad«, koje je savjesno izvelo sve

SA TRŽNICE

U toku prošlog tjedna cijene pojedinih poljoprivrednih proizvoda kretale su se ovako: krompir se prodavao po 22 dinara, suhi grah 42, svježi grah 140 do 150, kiseli kupus 20, blitva 35, špinat 35, salata 90, mladi luk 60 do 70, trešnje 150, jabuke 60, limuni 270, narandže 240, maslinovo ulje 450, jajca 13 dinara komad.

građevinske radove, te projektanta Tomislavu Relji i onim privrednim poduzećima, koji su pokazali razumijevanje za potrebe onih organizacija, koje će koristiti prostorije doma.

Daljniji su nakon toga pregledali izložbu »Deset godina građevinarstva Šibenika«, a zatim su razgledali i ostale prostorije koje su dosta veoma ukusno uređene. Navečer je u domu održana društvena zabava.

ISKOČILA IZ VLAKA

Prošlog tjedna u blizini Vrpolja smrtno je nastradala 45-godišnja Ika Radić ud. Todorica iz Udolja kod Knina. Nesretna žena je u času duševne poremećenosti iskočila iz vlaka. Iako se nalazila u pokretu. Tom prilikom ona je dospjela pod točkove vlaka, tako da je smrt momentano nastupila.

Stara kronika

1905. — Prosvjetne vlasti donijele su odluku o otvaranju realne gimnazije. Ona je započela radom tek u školskoj godini 1909/10.

1907. Na teritoriju grada uspostavljena je telefonska mreža. U prvom godinu postojanja imala je neznatan broj pretplatnika.

1910. — Na svečan način proslavljena je 100-godišnjica osnutka ženske pučke škole na Gorici.

Koncem lipnja obalna radio-televizijska stanica dana je na upotrebu i građanstvu.

Uzdruž šibenskog kamala s obje strane postavljeno je osam svjetionika na akciji.

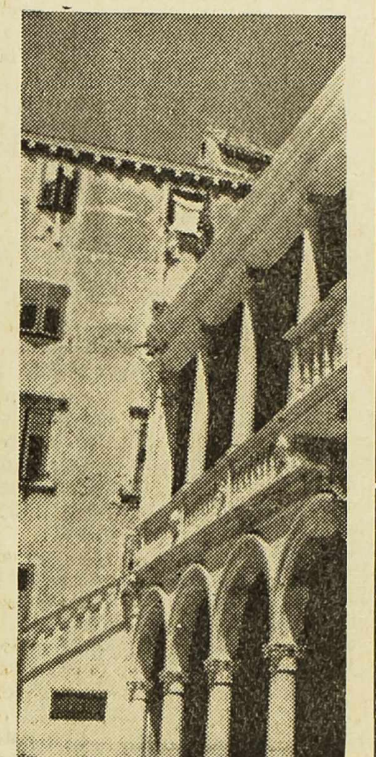
Mandalina, koja tada još nije bila sastavni dio grada, dobila je po prvi put javnu česmu. Prethodno je bio izvršen prikupljanje do najbližih vodovodnih cijevi.

U kuhinji sudskog zatvora došlo je do eksplozije parnog kotla, kojom prilikom je životom stradao Šime Zonja, a Krste Čičmir teže je ranjen.

6.-mesečni trgovački tečaj pretvoren je u dvorazrednu trgovačku školu, koja je djelovala sve do pred II. svjetski rat.

Prema popisu pučanstva sa stanjem 31. prosinca Šibenik je brojilo 10.000 žitelja. Prethodno je izvršeno numeriranje svih zgrada.

Započeli su radovi na uređenju dijela gradske obale (od mola »Krika« do sadašnje zgrade Narodnog odbora općine) nasipavanjem šljunka.



Unutrašnji radovi u Gradskoj vijećnici

Poslije izvjesnog zastoja započeli su radovi na unutrašnjem uređenju Gradske vijećnice čije će prostorije isključivo služiti za potrebe Narodnog odbora općine. Načrt za unutrašnju adaptaciju izradio je ing. Harold Bilinić. Svi pripremni radovi malaze se u završnoj fazi, tako da se uskoro očekuje početak radova. Istovremeno pred Vijećnicom postaviti će se nove kamene ploče, a izgrađiti će se i prolaz s obale prema katodanti. Materijalna sredstva za izvršenje svih tih radova su osigurana.

PRONADEN LEŠ U KRKI

Kao što smo nedavno javili, 2. o. m. utopio se u Krki 30-godišnji Ivan Penović, radnik HE »Jaruga«. Odmah poslije nesreće organi vlasti vršili su traganje za utopljenikom. Međutim, tek krajem prošlog tjedna pronađen je leš nesretnog radnika.

OGLAŠUJE U »ŠIBENSKOM LISTU«

NARODNI ODBOR OPĆINE SKRADIN

Komisija za izbore i imenovanja

raspisuje

natječaj

za

1. MEDICINSKU SESTRU

Uslovi: srednja medicinska škola, položeni ispit i 3 godine stručne prakse. Plaća po uredbi.

2. SUCA ZA PREKRŠAJE

Uslovi: srednja stručna sprema, položeni stručni ispit i 3 godine stručne prakse. Plaća po uredbi.

3. DVA PRIPRAVNIKA ADMINISTRATIVNE STRUKE

Uslovi: nepotpuna srednja stručna sprema, muškarcima sa reguliranom vojnom obavezom i da ispunjavaju uvjete iz čl. 50. Zakona o državnim službenicima. Plaća po uredbi.

Ponude dostaviti do 31. V. 1956. godine.

kultura i prosvjeta

Narodno kazalište

Pred novu operetnu premijeru

Ivo Tijardović:

„SPLITSKI AKVAREL“

Nakon popularne »Male Floramy«, ansambl Narodnog kazališta u Šibeniku prema Tijardovićevoj operetu »Splitski akvarel«.

Ivo Tijardović, uz značajan javni rad na organiziranju našeg kulturnog i muzičkog života, kao intendant kazališta u Zagrebu i Splitu, te kao direktor zagrebačke Filharmonije, napisao je i uglazbio niz scenskih djela, uglavnom opereta, od kojih su mnoge izvedene na svim našim operetnim pozorištima.

Operetu »Splitski akvarel« napisao je i uglazbio Tijardović za cijelih 14 dana. Dok ju je stvarao, u njegovoj se kući skupljao čitav ansambl i s još neosušanih foglia, studirao mote i tekst. 5. ožujka 1928. godine, bez gotovo i jedne probe na pozorištu, u splitskom kazalištu, bila je ta opereta primljena s ogromnim entuzijazmom razdragane publike održala se na našim pozorištima do danas, već gotovo trideset godina nakon premijere. Tom prvom izvedbom »Akvarela« dirigirao je, uvježbao, plesove i inscenaciju postavio sam autor.

Nakon trijumfalnog uspjeha »Male Floramy« teško je bilo vjerovati da će Tijardović uspjeti, da osveži naš domaći repertoar jednim isto tako uspjelim i svježim muzičkim komadom. No Tijardović, izabравši motive iz splitskog malog pulka, iz kojeg je potekao i kojeg je nosio u sru, snagom svog talenta i neposrednošću svog stvaralačkog doživljaja, stvorio je scensko djelo trajne vrijednosti. Niz vanredno plastičnih likova, zapaženih i muzički ilustriranih, na čelu s Perinom Stramberom, spadaju, uz Tijardovićeve Bepu »Pegulu«, u red najuspješnijih »sarža« naše lake literature.

Radnja »Splitskog akvarela« odvija se u slikovitom predjelu oko Stagnje u Velom Varošu, među nastambama težaka, starih zanatlija i mibara. U tom toplom kutku, odjekuju pjesme zaobljenih mladića, veselih »lavandera«, po neka svada brbljavih susjeda i zborovi čestitih postarijih građana, uz »mule« Eto, tu se rodila nježna, romantična ljubav između mladog postolara Tonča i barba Tomine Marice. Ali Tonči je siromašan, toliko siromašan da ne može kupiti ni bračnu »kočetu« — a bez toga nema braka, pa prema tome ni vjenčanja.

U padom Perine Strambere, koja je zaludila dva američka mornarička podoficira Johnya i Villya, zamijnu u ovoj inače mirnom kutku, zvukovi »velikog svijeta«, u kojem bi ova, na neki bezazlen način problematična, splitska »lafica« htjela da živi. U vječnoj potjeri za »lušom«, goni svog slabog »kortadanta« sofera Leandra, na svakojake, ne baš osobito poštene pothvate, koji imaju za posljednicu po neku pomalo tragikomičnu situaciju — ali se sve na kraju obraća na dobro. U razigranom i radosnom vrtlogu splitske rive, na proslavi splitske »Fjere«, izvlači Tonči tomblu i sad ima dovoljno novaca da usreći svoju vjernu Maricu, koju umalo nije odveo bogati Sremac Pera. Preko »grijeha« Perine i Leandra, prelazi puk onom simpatičnom lakoćom mediteranskog malog čovjeka, koji, koliko god je »čakulon i kome je drago da se »mrtogaje«, nije žrtva građanske hipokrizije.

Muzika i zborovi, koji su daleko najjače strane ove operete, puna je svježine, bogata melodijskom, prisna i uvjerljiva u opisanju ambijenta i vri mediteranskim temperamentom. Pjesme iz

»Akvarela« usvojilo je splitski puk do te mjere da se one mogu već smatrati pučkim — toliko je Tijardović, baš u »Akvarelu« — možda još više, nego u »Maloj Floramy«, osjetio splitsko bilo.

Predstavu »Splitskog akvarela« režira Rudolf Opolski, kome je to već treća operetna režija u ovoj sezoni (nakon »Grofice Marice« i »Bajadere«). Režija je nastojala da kao glavnog pokretača radnje u prvi plan stavi mali splitski puk, obračunajući osobito pažnju na zborove. Operetom dirigira Mo Kodela, a u ulogu Marice pjeva operetna primadona Marta Krušim, dok će partiju Tonča igrati, kao gost Pero Matulić, član splitske opere. Perinu Stramberu, pjeva Irena Melčić, njenog Lesandra Josu Vilkario. Barba Tomu, Maričinog oca igra Krešo Zorić, a šjoru Jovanu, njegovu ženu, Ana Reggjo. Sadu Sad/kočicu igra Vlasta Ristić, a Peru Sremca Bora Glazer. U ostalim ulogama sudjeluju Albert Dručer, Ilija Ivezjić, Brancko Matić, Ante Balin, Igor Rapanić, Sead Hodžić i dr. Koreografija je Igora Rapanića, a inscenacija Nikole Lovrića Caparina. U predstavi sudjeluje čitav baletni ansambl. Premijera će se održati 24. o. m.

Okraj

KULTURNO-UMJETNIČKA PRIREDBA

Povodom 150-godišnjice rođenja i 100-godišnjice smrti Jovana Sterije Popovića dramska sekcija KUD »Božidar Adžija« iz Drniša izvela je u Okraju komediju u tri čina »Zla žena« u režiji Dušana Amanovića.

Za priredbu je vladao velik interes. Komad je odlično izveden, pa je publika na kraju toplo pozdravila izvođače.

Za pohvalu je ovaj posjet KUD iz Drniša susjednoj općini.

Kistanje

PREDAVANJE U NARODNOM SVEUČILIŠTU

Povodom Tjedna Crvenog križa prošlih dana je u Narodnom sveučilištu u Kistanjama održano predavanje, koje je bilo dobro posjećeno. Nakon predavanja općinski odbor Crvenog križa organizirao je priredbu sa biranim programom, a na kraju je održana i zabava. (B. P.)

GOSTOVANJE

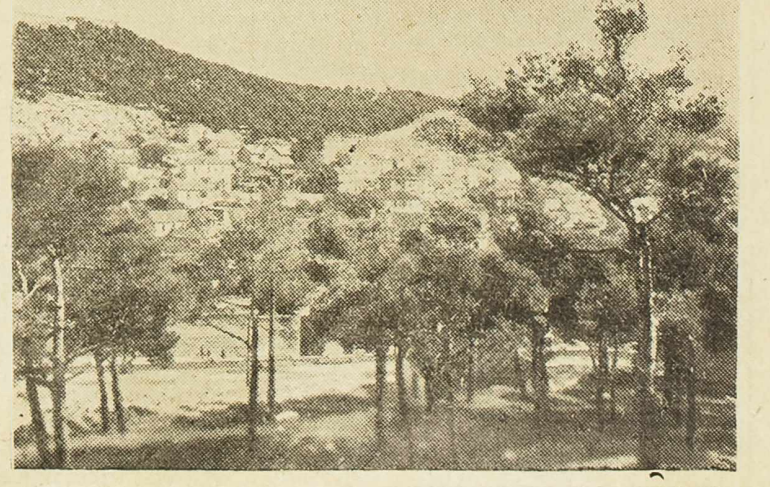
KUD »BOŽIDAR ADŽIJA« IZ DRNIŠA

U nedjelju je u Kistanjama gostovalo kulturno-umjetničko društvo »Božidar Adžija« iz Drniša, koje je izvelo komediju »Zla žena« od J. Sterije Popovića. Posjet je bio vrlo dobar. Gledaoci su tom prilikom izrazili želju da se i u buduće održavaju veze između naših mjesta na kulturno-prosvjetnom polju. (B. P.)

Vodice

PRIPREME ZA TITOV RODENDAN

Uoči rodendana druga Titova kolektiv osmogodišnje škole izvest će priredbu sa bogatim programom. Pripreme su u toku. (J.)



Iz sportskog života zanimljivosti - pouka - zabava

Kup maršala Tita

„Dinara“ - „Jadran“ 4:2

U nogometnom natjecanju za Kup maršala Tita, u nedjelju su se u Kninu susreli „Dinara“ i „Jadran“ iz Kaštel Sućurca, koji se nalazi na čelu prvenstvene tablice Splitske podsavezne lige. Iako je „Dinara“ pretežni dio utakmice igrala sa 10 igrača, ipak je prikazala dopadljivu i veoma živu igru, te je zasluženo pobijedila goste s rezultatom 4:2 (2:1).

Prve minute igre pripadale su gostima, koji su po Bilibiju povelili sa 1:0. No, domaća ekipa ubrzo sređuje svoje redove i počinje opasno ugrožavati gol „Jadrana“. U vrlo povoljnoj situaciji Unukalo je bio srušen na 16 metara od vratiju, ali dosuđena kazna nije donijela promjene u rezultatu. U nastavku domaći igraju sve bolje i opasnije. Bilibija je iz velike daljine uputio snažan udarac na gol gostiju i rezultat je 1:1, a 2 minute kasnije isti igrač je krasićim udarcem iz voleva povisio na 2:1. U prvom dijelu igre bilo je zrelih situacija, koje napadači „Dinara“ nisu znali iskoristiti.

Početak drugog poluvremena ponovo pripada gostima, koji preko Alfirevića uspijevaju da izravnaju rezultat na 2:2. To je bila grješka vratara Škobalja. U 15. minuti drugog poluvremena u igru ponovo ulazi Đorđević i od tada prestaje pritisak gostiju. Boreći se protiv vjetrova, domaćim igračima je uspjelo da velikim zalaganjem i smišljenom igrom potpuno razbije protivnika. U takvoj nadmoći Đorđević se na-

šao u povoljnoj situaciji iz koje je veoma snažno uputio udarac na vrata. Lopta je udarila u stativu i potom se odbila u mrežu. Malo zatim stvara se gužva pred vratima „Jadrana“ iz koje isti igrač postiže zgoditak i postavlja konačni rezultat 4:2.

Kod „Dinara“ su se istakli Unukalo, Bilibija, Drpa i Đorđević. Sudio je Fonić iz Splita s manjim grješkama.

PORAZ JUNIORA „ŠIBENIKA“ U SPLITU

U nedjelju je odigrana nogometna utakmica za finalno prvenstvo podmlatka SNP-a između „Hajduka“ i „Šibenika“. „Hajduk“ je visoko porazio „Šibenik“ sa 8:2 (3:1). Juniori iz Šibenika nastupili su bez dvojice najboljih igrača Šupe i Skugora, te se nisu mogli uspješno suprotstaviti razigranoj jedanaestorici „Hajduka“. Do kraja prvenstva „Šibenik“ ima još odigrati jedan susret, i to sa sinjskim „Tekstilcem“ kojeg je na njegovom terenu pobijedio sa 2:1.

I. nogometna zona

Opet poraz u gostima

„Odrəd“ - „Šibenik“ 3:2 (1:0)

U nedjelju je momčad „Šibenika“ gostovala u Ljubljani, gdje je sa tamošnjim „Odrəd“ odigrala prvenstvenu utakmicu. Pobijedio je „Odrəd“ sa 3:2 (1:0). Zgoditke za „Šibenik“ postigli su Skugor u 65. i Bego u 86. minuti. Pred oko 4000 gledalaca sudio je Bačun iz Zagreba.

U prvom poluvremenu domaći tim igrao je smišljenije, bolje je kombinirao u polju i češće pucao na vrata. Odmah u početku „Šibenik“ je izveo jedan opasan napad iz kojeg je Živkoviću uspjelo da loptu plasira u gol, koji je, međutim, na intervenciju medašnjeg suca bio poništen. Od tada od odmora domaći su imali inicijativu i u 40. minuti povelili sa 1:0, što je i realan omjer snaga u tom dijelu igre.

U nastavku „Šibenik“ je bolje zaigrao i češćim akcijama prisiljavao domaću obranu da se brani. Iz jedne takve akcije Skugor je postigao izjednačenje. Nekoliko minuta kasnije Bašić se istakao uspješnom intervencijom. On je obranio udarac sa bijele točke. Od tada do kraja utakmice domaći igraju sve oštrije u čemu se posebno ističe desni branič Medved. Očekivalo se da će se susret završiti neriješeno. Do završetka utakmice manjkalo je svega 6 minuta. Međutim, u 84. minuti dolazi do nagle promjene rezultata u korist domaćih. Za nepunu jednu minutu „Šibenik“ je grješkom obrane primio 2 zgoditka. Dvije minute nakon toga sudac je dosudio slobodan udarac na nekih 20 metara od vratiju „Odrədə“, koji je Bego preciznim udarcem uspio realizirati i tako smanjiti omjer na 3:2. Kod „Šibenika“ su se istakli Tambača, Stošić i Skugor.

„Šibenik“ je nastupio u ovom sastavu: Bašić, Zorić, Brak, Tambača, Jelenković, Blažević, Šupe, Bego, Skugor, Živković, Stošić.

U XIX. kolu postignuti su ovi rezultati: Lokomotiva — Karlovac 1:0, Rijeka — Metalac 0:1, Branik — Ljubljana 0:1, Nova Gorica — Segesta 1:4, Odrəd — Šibenik 3:2. Utakmica Trešnjevka — Split odigrana je ranije, a završila je pobjedom „Splita“ za 2:0.

U XX. kolu sastaju se ovi parovi: Metalac — Lokomotiva (0:3), Karlovac — Branik (3:7), Segesta — Odrəd (0:5), Split — Rijeka (0:2), Šibenik — Trešnjevka (2:2), Ljubljana — Nova Gorica (2:3).

Neprijatelj aviona budućnosti

TOPLLOTNI ZID

Poslije »zvučnog zida«, sve se više govori o »toplottnom zidu«. Nestručni čitalac možda lakše može da razumije problem toplottnog zida, ali za stručnjaka savladivanje toplottnog zida predstavlja problem znatno teži nego što je to svojevremeno bio savladivanje zvučnog zida. Kada je izgrađen prvog motora na mlazni pogon, dala povoda aeronautičkim konstruktorima da vjenuju da će novi avioni zaista postići dotad neviđene brzine, pojavile su se prve teškoće. Jedna od tih bilo je letenje nadzvučnom brzinom. Problem letenja brzinom zvuka ili blizu te brzine nije još bio naročito dobro razjašnjen i za izvjesno vrijeme se vjerovalo, da je napredak avijacije zaustavljen.

Međutim, takozvana »granica brzine zvuka« nije mogla zaustaviti razvoj avijacije. Čim se naučnjaci shvatili u čemu se problem sastoji, oni su projektirali eksperimentalne avione sa ciljem da se ova nezgoda svlada. Danas postoje mnogi avioni, koji su prilikom obnosaavanja pa čak i direktnog leta sposobni da probiju zvučni zid i postignu brzinu veću od zvuka.

Ali avion, koji treba da leti brzinom od 1610 kilometara na sat stavio je pred aeronautičke konstruktore problem toplote, koji stvara trenje aviona sa zrakom. Taj se problem sasvim jednostavno može objasniti. Avion, koji leti velikom brzinom kroz zrak, uslijed trenja i uslijed velike brzine tako će se zagrijati, da će se užariti. Kao primjer zagrijavanja od trenja može se uzeti meteor, koji se, kad uđe u zemljinu atmosferu gulem brzinom, usija i ljudi ga vide kao »zvijezdu što pada«.

Visinu porasta temperature na velikim brzinama najbolje nam pokazuje ovaj primjer: temperatura aviona, koji leti brzinom od 1126 kilometara na sat, iznosi +490 C. Pošto avion ovom brzinom leti na velikoj visini po hladnom zraku od oko —300 ili —400 C

stvarna temperatura aviona bit će otprilike između +100 i +200 C. Međutim, avion koji leti brzinom od 1126 km na sat, na maloj visini i kroz topli zrak i čija je temperatura oko +400 C, imat će toplotu od +890 C, odnosno temperaturu, koja nije daleko od točke vrenja.

Iz toga razloga, kad je britanski pilot Litgou avionom »Supermarine Swift« postavio novi svjetski rekrd brzine na maloj visini, leteci brzinom od 1182 km na sat po zraku, čija je temperatura iznosila +400 C, izjavio je, poslije izvršenog leta, da se osjećao kao da leti kroz »pekačku peć«. Teoretski, trenje zraka trebalo je da doda temperaturi aviona novih 530 C, odnosno cjelokupna temperatura aviona trebalo je da iznosi +930 C. Ali, na svu sreću, potrebno je izvjesno vrijeme da prođe da bi se avion zagrijao do te temperature,

dok je Litgou letio gorapomenutom brzinom na maloj visini samo nekoliko sekundi. Da je nastalo da leti na toj visini, on ne bi mogao da izdrži temperaturu aviona bez naročitih uređaja za hlađenje.

Na stratosferskoj visini, sa temperaturom okolnog zraka od —570 C, avion, koji bi letio dvaput brže od zvuka, imao bi temperaturu od +1180 C. Avion, koji bi letio triput brže od zvuka (3218 km na sat) imao bi temperaturu od +3350 C. Na ovoj temperaturi bi sadašnji aluminijum i legura lakih metala, plastične prevlake pilotske kabine i tome slični dijelovi, koji se danas upotrebljavaju za izgradnju aviona, postali potpuno nekorisni. Iz tih razloga je letim toliko važan za izgradnju aviona, jer titam je vrlo otporan na toplotu. Osim tog i čelik će imati značajnu ulogu u izgradnji aviona u budućnosti.

Da li izumiru Eskimi u Kanadi?

Na sjeveru Kanade živi danas 9500 Eskima, u kojima koju bi normalni ljudi bez modernih pomoćnih uređaja jedva mogli izdržati.

Pod krutim uvjetima života razvili su Eskimi takve sposobnosti koje zaviduju i Evropejci i Amerikanci. Tako se iglu, snježna koliba Eskima, može smatrati isto tako genijalnom građevinom ljudskih ruku kao i rimski lukovi i bizantske kupole. Arhitekti su utvrdili da je okrugla iglu, koju Eskim sam sa pola sata može da podigne, tehnički najpogodnije rješenje stambenog problema. Iglu se gradi u spiralu i štiti potpuno od arktičke temperature.

I konstrukcija samica Eskima je izvanredna. Bez ikakvih čvrstih spona, samice dobivaju elastičnost koja je toliko potrebna u zaleđenim predjelima. Za impregniranje predmeta upotrebljavaju Eskim — zemlju, koju ljetni suši i stihno samelje, a zimi pomiješa s vodom od rastopljenog snijega. Tom kašom namaže predmete i ona, kada se smrzne, postaje čvrsta od čelika.

Daljnji primjer mudrog svladavanja tehničkih problema je harpuna kojom Eskim lovi tuljane i morževe. Kada harpuna pogodi u meso ovih sisara, šiljak u mesu spojen je samo s kožnim remenom, dok se držak na kome je šiljak bio pričvršćen odvoji. Na kraju kolca pričvršćen je mješ napunjen zrakom koji Eskimu označava gdje se ranjena životinja nalazi, jer pliva nad vodom.

Eskimi instinktivno osjećaju kojim se pravcem kreću karibus, sjevero-američki sobovi, koji stajno mijenjaju pravac. Karibus, koji su pored riba glavna hrana Eskima, mnogo su mu dragocjeniji. Netočni su glasovi da kruh i ostala hrana »bijelih ljudi« štetno utječu na zdravlje Eskima. Neke se bolesti kod Eskima danas brže šire nego ranije, jer dječaci se češće sastaju i tako lakše prenose zarazne bolesti, naročito

prehladu, od koje Eskimi mnogo pate.

Netočno je to da Eskimi izumiru. Popisi stanovništva posljednjih decenija, koji su obuhvatili i stanovnike najsjevernije Kanade, pokazuje da broj Eskima nije opao.

MOŽDA NISTE ZNALI

Pri ustanak proletarijata, koji je poznat u historiji, u kome je on istupio kao samostalno politička sila, jest Litonski ustanak od 1831. godine u Francuskoj. Radnici Liona su se pobunili zbog odbijanja njihovih poslodavaca da im povećaju nadnice i na taj način poboljšaju životne uvjete. Iako se ustanak završio neuspjehom zbog intervencije vojske, njegov je značaj u historiji veoma velik, jer je njime prvi put radnička klasa stupila na političku pozemlju u borbi za ostvarenje svojih klasnih interesa.

Finska je zemlja gdje ima najmanje nepismenih — svega 1 odsto od ukupnog stanovništva. Najveći broj nepismenih nalazi se u Africi, gdje je u mekim oblastima veći od 99 odsto.

Velika Britanija dolazi na prvo mjesto u svijetu po broju biblioteka, kojih ima 23.759. Statistika još pokazuje da je ona i najveći proizvođač novih knjiga. Britanci čitaju i najviše novina na svijetu. Prosječno se na 1000 stanovnika prodaje 598 primjeraka novina, za tim dolazi Luksemburg, Austrija, Švedska, Danska i Norveška.

S obzirom na klimu i geografski položaj naša zemlja je veoma pogodna za uzgoj trešanja i višanja. Kod nas ima preko 3 milijuna stabala trešanja i oko 2 milijuna stabala višanja.

Kako poboljšati higijenske prilike seoskih kuća?

Neka naša primorska mjesta pružaju svojim slikovitim smještajem i posebnim arhitektonskim uraštanjem u kamen i zelemlju poseban ugodaj. Neka sela toga nemaju, ali svugdje nailazimo na činjenicu, da kuće, stanovi na mogu ispuniti onu osnovnu funkciju, koja im je namijenjena. Na mnogim mjestima pada u oči gruba disharmonija između prirodnih ljepota našega kraja i ljudskih nastambi među njima.

Stambeno pitanje po selima nije onako aktualno kao u gradu zbog pomanjkanja stanova, već zbog njihovog kvaliteta. Bezbroj je faktora dovelo do stanja kakvo imamo danas. Od neznanja do neimaštine, od kmetovskih odnosa do ratnih požara, od pomanjkanja stručnog kadra do izostanka inicijative sa strane vlasti u prošlim vremenima, — u toku svih tih štetnih utjecaja nakupljale su se teškoće i posljedice, koje rezultiraju u današnjem stanju stambenih prilika na našem selu. Posljednjih godina zapuša se znatno poboljšanje, ali se ono više odnosi na kućni namještaj, a manje na same stambene objekte.

Nezdrav i neuredan stan, lišen svake udobnosti, utječe ne samo na zdravlje, osobito djece, već i na radnu sposobnost i raspoloženje, pa postaje istodobno posljedica i uzrok lošeg ekonomskog i kulturnog stanja.

Danas se nastoji na primorska sela prebaciti jedan dio turističkog prometa, osobito onoga unutarnjega. Mnogi radnici i namje-

štenici, koji žive u unutrašnjosti zemlje, dolaze ljeti u primorje a ponekad dovode svoje znanke. Događa se, da se ovi turisti ili njihova djeca ljeti razbole, ne možda zato što su »gospodskog želuća«, kako im se ponekad prišije, nego naprosto zato, što se još nijesu mogli prilagoditi novim higijenskim prilikama. Po tom se vidi da selo više ne živi svojim posebnim odijeljenim životom, već je povezano sa životom čitavog naroda, pa mu za jedinica mora poklanjati više pažnje.

Uloga, koju naše selo igra u životu zajednice jest takva, da za služi, da se pitanje pozabavimo konkretnim stanjem higijenskih prilika u njemu.

Već sam smještaj nekih sela nije povoljan jer su izložena glavnim vjetrovima, ili se nalaze na sjevernoj strani brda, pa ne dobivaju dovoljno sunca kroz čitav dan. Kod malih seoskih kuća važan je i sastav zemljišta, koje također može biti štetno po zdravlje. Kuće su građene od kamena, koji osim poznatih dobrih svojstava ima i jedno loše, naime, da lako provodi toplinu, uslijed čega su stanovi ljeti vrući, a zimi studeni. U novije doba sve više prodire cement, koji još bolje provodi toplinu. Zbog veće čvrstoće grade se tanji zidovi, pa mu se to svojstvo još više pojačava i još više pogoršava kvalitet kuće.

Kuće se grade ponajviše bez stručnog nadzora, ne poklanjajući dovoljno pažnje lokaciji (smještaju) objekta, a niti orijentaciji prema suncu.

Unutarnji raspored prostorija je također nepovoljan. Redovito je to jedna velika prostorija, u kojoj spava, jede i obavlja razne poslove čitava obitelj. U novije doba se ponegdje ta prostorija dijeli u više manjih, često minijaturnih soba. Ovdje ne ču govorniti o onim najtežim, na sreću rijetkim, slučajevima, gdje pod istim krovom stanuju ljudi i domaće životinje. Mnogo se češće susreće pod istim krovom staja i kuhinja sa otvorenim ognjištem, loše pregrađena, pa se uz dim miješaju i neugodni mirisi na štetu zdravlja ljudi. Kuhinja se uopće zapostavlja pa je često udaljena od kuće u dvorištu.

Posebno se osjeća nedostatak jedne prostorije za ostavu hrane za seosku je kuću karakteristično i to, da u njoj vlada pomanjka-

nje sunčanog svijetla. Prozori su često maleni, ili zastri paprom, Pomanjkanje sunca je jedan od uzroka, da na selu ima dosta rahlične djece.

Najbolnije i najteže pitanje higijene na selu jeste otklanjanje ljudskog i životinjskog izmeta. Najčešće pred samom kućom, ispod stepeništa, raznih terasa, ili najljeplijim dašćara, nalaze se razni svinjci, kokošinjci, stajanje. Jedno od tih mjesta služi kao otvoreni nužnik za ukucane. Osim rojeva muha, prijenosnika bolesti i neugodna zadaha, to pruža i veoma neugodnu sliku.

Na području Dalmacije 14% seoskih kuća ima dobre nužnike, 23% loše, a 63% uopće ih nemaju. Vjerovatno je stanje u našem kotaru još i teže.

Ima još nešto, što na osobiti način utječe na izgradnju seoskih kuća. To su dlobe imelika kojom prilikom se dolazi do ideja raznih pregradnja, dogradnja, improvizacija i preinacjena, koje znatno utječu na sav ostali raspored kuće i njezine okoline.

Da pogledamo ponajprije tko su do sada bili »projektni« i »urbanisti«, koji su određivali tok razvoja u izgradnji naših sela. Najčešće su to bili samouki seoski zidari, koji su radili za nevolju, znali su dobro klesati kamen, ali nisu imali preduvjeta za viša higijenska i estetska ostvarenja. »Investitor«, vlasnik, od njih traži malo, da objekt bude što prije pod krovom, da se uvede s neznatnim troškovima i — ponekad — da bude visok. Ima i profesionalnih zidara, koji dobro znaju svoj zanat, ali im nedostaje potrebno znanje, o raznovrsnim činocima koji štetno utječu na zdravlje čovjeka. Ekonomski moment, o kojima često ovisi štosta u životu našeg naroda, utječu također, da se radi iznemire ili sličnih obzira zanemari i ono malo higijenskih ostvarenja, koje bi se inače izvele.

Drugo je pitanje, kad će naši inženjeri moći pristupiti planiranju seoskih kuća, kad će se za svaki objekt tražiti tehnička dokumentacija i postavljati zahtjevi prilikom useljenja. Vjerovatno smo još daleko od toga, izuzevši tu i tamo po koji slučaj. Zakonski propisi tu mogu pomoći, ali nužda često prisiljava, da ih se izigra.

Postoje s druge strane dobre

namjere, želje, pa i dužnosti. Na prvom mjestu su Domovi narodnog zdravlja pozvani, da nadziru zdravstveno stanje sela, posebno, da vode računa o higijenskoj gradnji i uređivanju unutrašnjosti kuće. Crveni križ bio bi dužan u tom poslu pomagati, o sposobno propagandom, zdravstvenu službu. Ovaj problem mora zainteresirati također i turistička društva, jer je pravilno higijensko stanje jednoga predjela prvi uvjet za razvital turizma. Konačno bi bila ne samo čast, nego i dužnost Društva inženjera i tehničara pomagati riječju i djelom sređivanju ovoga našeg zajedničkog problema. Neka mi bude dozvoljeno napomenuti, da bi se za početak možda moglo pokrenuti izradba idejnih projekata, koje bi gore spomenute ustanove mogle otkupiti i propagirati izvedbu istih po selima. Ovo je zgodno napomenuti u vezi s izložbom »Kultura stanovanja i stanovanje za naše prilike«, koja će se otvoriti 26. svibnja o. g. u Ljubljani, a koja bi mogla dati poticaja za nove ideje. Nešto teže, ali ipak provedivo, bilo bi održavanje kratkih seminara za seoske zidare, na kojima bi oni dobili najosnovnije pojmove o higijeni i asanaciji sela, upoznali neke jednostavnije idejne projekte i dobili poticaja za ostvarenje istih u praksi.

Jedno je sigurno, selu treba pomoći, ono nije u stanju da se otrgne od balasta prošlosti, od one famozne: »Pletti kotac ko i otac«.

V. Primorac

ZAHVALA

U ime bratovo i svoje najsrdačnije zahvaljujem svim liječnicima bez razlike u kakvom obliku su pružili pomoć našoj majci

ANI FRIGANOVIĆ ud. pok. Jerka

Također zahvaljujem svim sudionicima u sprovođenju posmrtnih ostataka naše majke, a posebno izražavam zahvalnost našim rođacima, koji su u toku bolesti i nakon nastupa njene smrti nesebično pružili svoju pomoć.

Zahvaljujem također prosvjetnim radnicima Šibenika, zboru II. narodne osmogodišnje škole i dječima VIII-a razreda II. narodne škole u škol. god. 1954/55.

Tona Friganović nastavnica

Komisija za izbore i imenovanja NO općine Šibenik na osnovu čl. 39 u vezi čl. 99 Statuta općine Šibenik, raspisuje:

natječaj

- I. za upravitelja Veterinarske stanice u Šibeniku i
- II. za upravitelja Poljoprivredne stanice u Šibeniku.

Kandidati osim svih uslova za prijem u državnu službu, treba da ispunjavaju i sljedeće uslove:

- a) za upravitelja Veterinarske stanice, Veterinarski fakultet i položen stručni ispit,
- b) za upravitelja Poljoprivredne stanice Poljoprivredni fakultet i položen stručni ispit,

Kandidati uz molbu upućenu ovom Narodnom odboru, treba da prilože sve dokumente u izvorniku ili ovjerenom prijepisu kojim dokazuju, da ispunjavaju propisane uslove za to mjesto.

Rok za podnošenje molbe je zaključno 31. V. 1956. god.

Ostala obavještenja mogu se dobiti u tajništvu Narodnog odbora općine Šibenik.

» ŠIBENSKI LIST «
organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik
Uređuje redakcijski kolegij
Glavni i odgovorni urednik
Nikola Bego
Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62
Tekući račun: Narodna banka Šibenik broj 531-T-292
Rukopisi se ne vraćaju
Pretplata za tri mjeseca 120, za pola godine 240, a jednu godinu 480 dinara
Tisak: »Štampa« Šibenik